

REKOMENDACIJOS

APSKAITĄ TVARKANČIO ASMENS PASIRINKIMAS

NUORODŲ TURINYS

I skyrius. BENDROSIOS NUOSTATOS

1–2 punktai. Rekomendacijų tikslas ir taikymas

3-5 punktai. Kompetentingo asmens pasirinkimo svarba

6 punktas. Finansines ataskaitas rengiantis asmuo

7 punktas. Rekomendacijose vartojamos sąvokos

II skyrius. APSKAITĄ TVARKANČIO ASMENS PASIRINKIMAS

8 punktas. Asmens pasirinkimo galimybės

9-12 punktai. Asmens pasirinkimo galimybę galintys įtakoti subjekto veiksniai

III skyrius. APSKAITĄ TVARKANČIO DARBUOTOJO PASIRINKIMAS

13-14 punktas. Darbuotojo pasirinkimui rekomenduojami taikyti kriterijai

15 punktas. Subjekto vadovas – apskaitą tvarkantis asmuo

IV skyrius. FIZINIO ASMENS, TVARKANČIO APSKAITĄ PAGAL SUTARTĮ, PASIRINKIMAS

16-18 punktai. Fizinio asmens pasirinkimui rekomenduojami taikyti kriterijai

19-20 punktas. Finansinės apskaitos įstatymo reikalavimai fiziniam asmeniui

V skyrius. APSKAITOS PASLAUGAS TEIKIANČIO JURIDINIO ASMENS PASIRINKIMAS

21 punktas. Juridinio asmens pasirinkimui rekomenduojami taikyti kriterijai

22-23 punktas. Finansinės apskaitos įstatymo reikalavimai juridiniam asmeniui

VI skyrius. FIZINIO ASMENS PROFESINĖ KOMPETENCIJA

24 punktas. Profesinės kompetencijos samprata rekomendacijose

25-27 punktai. Profesinė kvalifikacija

28 punktas. Profesinė patirtis

29 punktas. Profesiniai etikos principai

30-32 punktai. Kompetencijos išlaikymas ir kėlimas

VII skyrius. PROFESINĖS ORGANIZACIJOS

33-34 punktai. Profesinės organizacijos samprata, kompetencija

35 punktas. Asmens teikiamų paslaugų kokybės kontrolė

Priedas. FINANSINIŲ ATASKAITŲ RENGIMUI TAIKOMI STANDARTAI

REKOMENDACIJOS

APSKAITĄ TVARKANČIO ASMENS PASIRINKIMAS

Paskelbta 2022-03-31

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo rekomendacijos (toliau – Rekomendacijos) skirtos įgyvendinti Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo (toliau – FAĮ) 12 straipsnio 6 dalies 2 punkto reikalavimą parengti, suderinusi su Finansų ministerija, skelbti ir teikti konsultacijas pelno siekiantiems ir pelno nesiekiantiems subjektams¹, išskyrus viešojo sektoriaus subjektus, dėl finansinę apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo.

2. Rekomendacijų tikslas yra padėti subjekto vadovui ar kitiems subjekto valdymo organams, kai tokia teisė nustatyta įstatymuose, reglamentuojančiuose subjekto veiklą (toliau – subjekto vadovas), priimti sprendimą dėl subjekto finansinę apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo pagal FAĮ reikalavimus. Rekomendacijose pateikiami pagrindiniai siūlomi kriterijai, kurie galėtų būti taikomi pasirenkant kompetentingą asmenį subjekto finansinei apskaitai² (toliau – apskaita) tvarkyti, finansinėms ataskaitoms, jeigu pagal teisės aktus subjektas privalo jas rengti, mokesčių deklaracijoms ir kitoms ataskaitoms, kuriose pateikiama finansinė informacija (toliau – ataskaitos), rengti.

3. Subjekto vadovui organizuojant subjekto apskaitą svarbu pasirinkti kompetentingą apskaitą tvarkančią asmenį, užtikrinant, kad su apskaita susiję tikslai tinkamai ir laiku parengti finansinę informaciją, reikalingą ataskaitoms parengti ir informacijos vartotojų ekonominiams sprendimams priimti, būtų įgyvendinti tinkamai.

4. Subjekto vadovo pasirinktas apskaitą tvarkantis asmuo įpareigojamas tvarkyti subjekto apskaitą, t. y. registruoti ūkines operacijas laikantis FAĮ ir taikomuose atskaitomybės standartuose (atskaitomybės standartų taikymo suvestinė lentelė pateikiama Rekomendacijų priede) nustatytų reikalavimų subjekto vadovo nustatyta subjekto ūkinių operacijų registravimo ir vertinimo tvarka, subjekto nusistatyta apskaitos politika, subjekto vadovo nustatytais vidaus kontrolės priemonėmis bei atlikti kitas subjekto vadovo pavestas darbo funkcijas, susijusias su finansinės informacijos, reikalingos subjektui valdyti, rinkimu, sisteminimu, įvertinimu ir pateikimu.

5. Subjekto apskaita turi būti tvarkoma taip, kad užtikrintų finansinių ataskaitų parengimą, jeigu pagal teisės aktus subjektas privalo jas rengti, vadovaujantis Lietuvos Respublikos įmonių

¹ Rekomendacijose subjekto sąvoka apima:

1) ribotos civilinės atsakomybės juridiniams asmenis, išskyrus šeimynas;

2) neribotos civilinės atsakomybės juridinius asmenis;

3) pensijų fondus;

4) investicinius fondus;

5) gyventojus, kurie vykdo ekonominę veiklą, įskaitant individualią veiklą;

6) užsienio juridinių asmenų ar kitokių užsienio valstybės organizacijų, pagal Lietuvos Respublikos ar užsienio valstybės įstatymus pripažįstamų teisės subjektu, filialus ir atstovybes Lietuvos Respublikoje.

² **Finansinė apskaita** – ūkinių operacijų pagrindimo, vertinimo, registravimo sistema, skirta gauti finansinei informacijai, reikalingai finansinių ataskaitų rinkiniui, mokesčių deklaracijoms ir kitoms ataskaitoms, kuriose pateikiama finansinė informacija, parengti ir (arba) informacijos vartotojų ekonominiams sprendimams priimti.

atskaitomybės įstatyme (toliau – ĮAI), Lietuvos Respublikos finansų ministro 2018 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 1K-443 „Dėl finansų ministro 2004 m. lapkričio 22 d. įsakymo Nr. 1K-372 „Dėl Pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo ir politinės kampanijos dalyvių neatlygintinai gauto turto ir paslaugų įvertinimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ patvirtintose pelno nesiekiančių juridinių asmenų buhalterinės apskaitos ir finansinių ataskaitų sudarymo ir pateikimo taisyklėse³ (toliau – Pelno nesiekiančių juridinių asmenų finansinės apskaitos ir atskaitomybės tvarka) arba atskaitomybės standartuose nustatytais reikalavimais.

6. Subjekto apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms parengti gali būti pasirenkami skirtingi asmenys. Subjekto vadovui pasirenkant finansines ataskaitas rengiantį asmenį rekomenduojama taip pat atsižvelgti į Rekomendacijose pateikiamus pagrindinius asmens pasirinkimo kriterijus, siūlomus taikyti apskaitą tvarkančiam asmeniui.

7. Rekomendacijose vartojamos sąvokos turi tą pačią reikšmę, kaip tai nustatyta FAĮ, ĮAI ir Pelno nesiekiančių juridinių asmenų finansinės apskaitos ir atskaitomybės tvarkoje³. Rekomendacijose subjekto apskaitą tvarkančiu asmeniu laikomas asmuo nurodytas Rekomendacijų 8 punkte. Apskaitos specialistas – tai fizinis asmuo, kuris turi įgijęs profesinę kompetenciją apskaitos tvarkymo srityje, kaip tai apibrėžiama Rekomendacijų VI skyriuje.

II SKYRIUS APSKAITĄ TVARKANČIO ASMENS PASIRINKIMAS

8. Subjekto apskaitai tvarkyti gali būti pasirenkamas:

- 8.1. subjekto darbuotojas⁴ arba apskaitos padalinys, jeigu subjekte numatoma jį turėti;
- 8.2. juridinis asmuo apskaitos paslaugas teikiantis pagal finansinės apskaitos paslaugų teikimo sutartį (toliau – sutartis);
- 8.3. fizinis asmuo apskaitos paslaugas teikiantis pagal sutartį;
- 8.4. subjekto vadovas, jeigu pakankamai turi tinkamos kompetencijos, žinių ir įgūdžių, tvarkyti subjekto apskaitą (pavyzdžiui, individualios įmonės savininkas, mažosios bendrijos narys, labai mažos įmonės vadovas ar kito nedidelio subjekto vadovas).

9. Subjekto vadovui priimant sprendimą dėl apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo, rekomenduojama atsižvelgti į:

- 9.1. subjekto kaip juridinio asmens teisinę formą;
- 9.2. subjekto vykdomos veiklos specifiką;
- 9.3. subjekto veiklos apimtį arba įmonės kategoriją, kuriai ribotos civilinės atsakomybės pelno siekiantis juridinis asmuo priskiriamas, kaip tai nustatyta ĮAI II skirsnyje, atsižvelgiant į subjekto turto balansinę vertę, atskaitinio laikotarpio pardavimo grynąsias pajamas ir vidutinį darbuotojų skaičių;
- 9.4. numatomų ūkinių operacijų ir darbų apimtis;

³ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nustatyta pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos tvarka taikoma, kol atitinkamą Lietuvos finansinės atskaitomybės standartą patvirtina finansų ministras.

⁴ Tam tikrais atvejais mažosios bendrijos narys ar pelno nesiekiančiuose subjektuose pagal jų veiklą reglamentuojančius teisės aktus darbuotojo pareigą gali atlikti asmuo, veikiantis pagal Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymą.

9.5. būsimas periodines išlaidas, susijusias su samdomu asmeniu, tvarkysiančiu subjekto apskaitą. Vertinant šio pobūdžio išlaidas svarbu laikytis protingumo kriterijaus, atsižvelgti į planuojamų patirti išlaidų ir gautinų paslaugų kokybės santykį;

9.6. kitus veiksmus pagal individualius subjekto poreikius ir gautinoms paslaugoms bei apskaitą tvarkančiam asmeniui keliamus lūkesčius.

10. Įvertinus subjekto veiklos veiksmus ir pasirinkus apskaitą tvarkančią asmenį pagal Rekomendacijų 8 punktą, svarbu tinkamai įvertinti pasirenkamo asmens kompetenciją, kuri galėtų būti vertinama pagal Rekomendacijose III, IV ir V skyriuose siūlomus pagrindinius asmens pasirinkimo kriterijus.

11. Jeigu subjektas pagal veiklos apimtį, pavyzdžiui, priskiriamas labai mažų ar mažų įmonių kategorijai ar yra ribotos civilinės atsakomybės pelno nesiekiantis juridinis asmuo, turintis sąlyginai nedaug turto, gaunantis nedideles paramos sumas, individuali įmonė, mažoji bendrija ar kitas subjektas, vykdamas nspecifinę, mažos apimtį veiklą, registruotinos ūkinės operacijos pasikartojančios, konkrečios ir aiškios, mokesčių prievolių apskaičiavimas nesudėtingas, tokiu atveju subjekto vadovas galėtų svarstyti visas Rekomendacijų 8 punkte pateikiamas apskaitą tvarkančio asmens pasirinkimo galimybes pagrindinį dėmesį kreipdamas į pasirenkamo asmens kompetenciją ir individualius subjekto poreikius ir lūkesčius bei kritiškai įvertindamas savo kompetenciją apskaitos tvarkymo srityje.

12. Jeigu subjektas pagal veiklos apimtį pavyzdžiui, priskiriamas vidutinių ar didelių įmonių kategorijai, ar yra ribotos civilinės atsakomybės pelno nesiekiantis juridinis asmuo, gaunantis dideles paramos sumas, turintis daug turto ir (arba) darbuotojų, subjekto vykdoma veikla specifinė, registruojamų ūkinių operacijų įvairovė ir mokesčių prievolių apskaičiavimo apimtys didelės ir sudėtingos, finansinės informacijos pateikimo poreikis subjekto veiklos vidaus valdymui nuolatinis ir nenutrūkstamas, subjekto vadovui rekomenduojama atsakingai įvertinti ne tik pasirenkamo asmens kompetenciją, bet ir šio asmens pasirinkimo galimybę pateiktą Rekomendacijų 8 punkte. Nurodytu atveju subjekto vadovas galėtų svarstyti pasirinkti apskaitos specialistą ar apskaitos padalinį apskaitą tvarkančią subjekte, arba apskaitos paslaugas teikiančią ar apskaitos funkciją atliekančią juridinį asmenį. Individualiais atvejais galėtų būti svarstoma ir fizinio asmens, apskaitos paslaugas teikiančio pagal sutartį, pasirinkimo galimybė.

III SKYRIUS

APSKAITĄ TVARKANČIO DARBUOTOJO PASIRINKIMAS

13. Subjekto vadovui pasirenkant apskaitą tvarkančią fizinį asmenį dirbsiantį subjekte, rekomenduojama atsižvelgti į:

13.1. asmens profesinę kvalifikaciją (detalesnė informacija pateikiama Rekomendacijų VI skyriuje);

13.2. asmens įgytą profesinę patirtį (detalesnė informacija pateikiama Rekomendacijų VI skyriuje);

13.3. profesinės etikos principų laikymąsi (detalesnė informacija pateikiama Rekomendacijų VI skyriuje);

13.4. teisės aktų, reglamentuojančių subjekto veiklą, mokesčių prievoles, apskaitos tvarkymą ir atskaitomybę (Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymas, Lietuvos Respublikos įmonių atskaitomybės įstatymas, Lietuvos Respublikos įmonių grupių konsoliduotosios atskaitomybės

įstatymas, Pelno nesiekiančių juridinių asmenų finansinės apskaitos ir atskaitomybės tvarka⁵, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, mokesčių įstatymai, kiti teisės aktai), išmanymą;

13.5. asmens žinias Lietuvos finansinės atskaitomybės standartų⁶ ir (arba) tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų taikymo srityse, atsižvelgiant į subjekto teisinę formą, kaip tai reglamentuojama FAĮ 11 straipsnyje (suvestinė lentelė pateikiama Rekomendacijų priede);

13.6. kitų subjektų rekomendacijas dėl asmens profesinių įgūdžių;

13.7. kitus fizinio asmens pasirinkimui taikytinus veiksnius pagal individualius subjekto poreikius ir gautinoms paslaugoms bei apskaitą tvarkančiam asmeniui keliamus lūkesčius.

14. Subjekto apskaitą tvarkantis subjekto darbuotojas ar apskaitos padalinio darbuotojai turėtų būti parenkami pagal jiems pavedamų funkcijų turinį ir sudėtingumą, pavyzdžiui:

14.1. aukštesni profesinės kompetencijos vertinimo kriterijai, tokie kaip aukštasis išsilavinimas, pakankama darbo patirtis, asmens priklausymas profesinei organizacijai, ne tik Lietuvos finansinės atskaitomybės standartų⁶, mokesčius reglamentuojančių teisės aktų, bet ir tarptautinių finansinės atskaitomybės standartų išmanymas, turėtų būti taikomi renkantis asmenį, kuris bus atsakingas už sudėtingesnes, didelės apimties, reikšmingas darbo funkcijas, pavyzdžiui, renkantis asmenį, kuris bus atsakingas ne tik už apskaitos, mokestinių prievolių tvarkymą, finansinių ataskaitų parengimą, bet ir finansinių duomenų pateikimą subjekto veiklos vidaus valdymo analizei, vykdomos veiklos rizikai valdyti ir kontroliuoti, vidaus auditui ar panašioms daugiau žinių ir įgūdžių reikalaujančioms užduotims ar funkcijoms atlikti;

14.2. renkantis asmenį konkrečiai, siauresnei apskaitos tvarkymo sričiai, pavyzdžiui, pirminiams apskaitos dokumentams tvarkyti ir registruoti, atsargų analitikai tvarkyti ar pan., galėtų būti taikomi žemesni profesinės kompetencijos vertinimo kriterijai atsižvelgiant į asmeniui pavedamas funkcijas ir jų sudėtingumą. Šis asmuo galėtų turėti žemesnį išsilavinimą apskaitos srityje, mažesnę profesinę darbo patirtį ar pan.

15. Subjekto vadovas, pavyzdžiui, individualios įmonės savininkas, mažosios bendrijos narys, labai mažų įmonių vadovas ar kitas nedidelio, nespecifinės veiklos subjekto vadovas, nusprendęs savarankiškai tvarkyti subjekto apskaitą turėtų kritiškai ir atsakingai įvertinti savo kompetenciją, t. y. žinias ir įgūdžius tvarkyti apskaitą ir (arba) rengti finansines ataskaitas. Nurodytu atveju rekomenduojama atsižvelgti į šiame Rekomendacijų skyriuje pateikiamus apskaitą tvarkančiam asmeniui pasirinkti taikytinus kriterijus. Jei subjekto vadovas pasirenka pats tvarkyti subjekto apskaitą, jam rekomenduojama kelti kvalifikaciją įvairiuose kursuose, kaip tai nurodoma Rekomendacijų 25.3 punkte, naudotis įvairiais žinių įsigijimo šaltiniais, kaip tai nurodoma Rekomendacijų 30 punkte ir pan.

IV SKYRIUS

FIZINIO ASMENS, TVARKANČIO APSKAITĄ PAGAL SUTARTĮ, PASIRINKIMAS

16. Subjekto vadovui, renkantis apskaitos paslaugas teikiančią fizinį asmenį, kuris pagal sutartį teiktų subjektui apskaitos paslaugas, rekomenduojama atsižvelgti į Rekomendacijų III skyriuje

⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos nustatyta pelno nesiekiančių ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų buhalterinės apskaitos tvarka taikoma, kol atitinkamą Lietuvos finansinės atskaitomybės standartą patvirtina finansų ministras.

⁶ Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais yra laikomi Vyriausybės įgaliotos įstaigos patvirtinti verslo apskaitos standartai, kurie bus taikomi, kol Lietuvos Respublikos finansų ministras patvirtins atitinkamus Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

išdėstytus asmens pasirinkimo kriterijus. Jeigu asmuo subjekto apskaitai tvarkyti naudotų savo turimą finansinės apskaitos informacinę sistemą⁷ asmens profesinei veiklai vykdyti, subjekto vadovas turėtų įvertinti šios sistemos atitiktį subjekto veiklos specifikai ir sistemos galimybes identifikuoti apskaitos registruose padarytą įrašą (identifikuojamas įrašą padaręs ir (arba) patvirtinęs asmuo, įrašo padarymo data, išsaugoma prieš įrašo pakeitimą arba pašalinimą buvusi privaloma įrašui registre informacija – jei informacinė sistema užtikrina šiuos reikalavimus, apskaitos registrai galės būti saugomi sistemoje jų nepasirašant).

17. Papildomai rekomenduojama įvertinti, ar pagal sutartį apskaitos paslaugas teikiantis fizinis asmuo yra apsidraudęs savo civilinę atsakomybę profesinės civilinės atsakomybės draudimu. Subjekto vadovas, įvertinęs šį faktą, galėtų apsidrausti nuo su asmens profesinėmis klaidomis susijusių subjekto patirtinų finansinių nuostolių rizikos.

18. Papildomai rekomenduojama atsižvelgti į fizinio asmens teikiančio apskaitos paslaugas pagal sutartį užimtumą ir darbų apimtį tvarkant kitų subjektų apskaitą, įvertinant ar asmuo gebės tinkamai vykdyti prisiimtus įsipareigojimus tvarkyti subjekto apskaitą.

19. Fizinio asmeniu, apskaitos paslaugas teikiančiu pagal sutartį, negali būti asmuo, kuris buvo pripažintas kaltu dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, kol teistumas neišnykęs arba nepanaikintas. Tokio asmens pasirinkimo galimybė yra draudžiama įstatymo, kadangi nebūtų užtikrintas profesinių etikos principų laikymasis, teikiamų profesinių paslaugų kokybė, didėtų rizika patirti finansinius nuostolius dėl apgaulingos apskaitos tvarkymo ir nusikalstamos veikos vykdymo.

20. Apskaitos paslaugas teikiančių fizinių asmenų FAĮ įpareigoja nusistatyti apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarką ir jos laikytis, siekiant užtikrinti teikiamų apskaitos paslaugų kokybę. Subjekto vadovas pasirinkdamas apskaitos paslaugas teikiančių fizinių asmenų galėtų pasidomėti ar tokią tvarką asmuo turi ir jos laikosi, įvertinant gautinų apskaitos paslaugų kokybę.

V SKYRIUS

APSKAITOS PASLAUGAS TEIKIANČIO JURIDINIO ASMENS PASIRINKIMAS

21. Subjekto vadovui renkantis apskaitą tvarkančią juridinį asmenį, kuris pagal sutartį teiktų subjektui apskaitos paslaugas, rekomenduojama atsižvelgti į:

21.1. juridinio asmens veiklos patirtį teikiant apskaitos paslaugas (juridinio asmens veiklos patirtis Rekomendacijose suprantama kaip faktiškai ir teisėtai juridinio asmens verslo santykių pagrindu vykdoma profesinė veikla teikiant subjektui apskaitos ir (arba) audito paslaugas);

21.2. juridinio asmens narystę apskaitos paslaugas teikiančius juridinius asmenis vienijančiose profesinėse organizacijose. Toks asmuo vertinamas, kaip aukštos profesinės kompetencijos apskaitos paslaugas teikiantis ar apskaitos funkciją atliekantis juridinis asmuo (detalesnė informacija pateikiama Rekomendacijų VII skyriuje);

21.3. ar apskaitos paslaugas teikiantis juridinis asmuo yra apsidraudęs savo civilinę atsakomybę profesinės civilinės atsakomybės draudimu (subjekto vadovas įvertinęs šį faktą, galėtų apsidrausti nuo galimų asmens profesinių klaidų ir su jomis susijusių subjekto patirtinų finansinių nuostolių rizikos);

⁷ **Finansinės apskaitos informacinė sistema** – veiklos valdymo informacinė sistema, skirta apskaitai tvarkyti ir (arba) ataskaitoms rengti, neįskaitant kompiuterio programų paketuose esančių skaičiuoklių

21.4. šiame juridiniame asmenyje dirbančio apskaitos specialisto, kuriam bus pavestas subjekto apskaitos tvarkymas, profesinę kompetenciją, kaip tai apibrėžiama Rekomendacijų VI skyriuje;

21.5. profesinės etikos principų laikymąsi (detalesnė informacija pateikiama Rekomendacijų VI skyriuje);

21.6. šiame juridiniame asmenyje dirbančio apskaitos specialisto, kuriam bus pavestas subjekto apskaitos tvarkymas, užimtumą ir darbų apimtį tvarkant kitų subjektų apskaitą, įvertinant ar asmuo gebės tinkamai vykdyti priskirtas pareigas tvarkyti subjekto apskaitą;

21.7. kokia finansinės apskaitos informacinė sistema yra naudojama apskaitai tvarkyti, įvertinti sistemos atitiktį subjekto veiklos specifikai ir sistemos galimybes identifikuoti apskaitos registruose padarytą įrašą (identifikuojamas įrašą padaręs ir (arba) patvirtinęs asmuo, įrašo padarymo data, išsaugoma prieš įrašo pakeitimą arba pašalinimą buvusi privaloma įrašui registre informacija – jei informacinė sistema užtikrina šiuos reikalavimus, apskaitos registrai galės būti saugomi sistemoje jų nepasirašant);

21.8. kitų subjektų rekomendacijas dėl juridinio asmens apskaitos paslaugų teikimo kokybės;

21.9. kitus juridinio asmens pasirinkimui taikytinus veiksnius pagal individualius subjekto poreikius ir gautinoms paslaugoms bei apskaitą tvarkančiam asmeniui keliamus lūkesčius.

22. Apskaitos paslaugas teikiančio arba apskaitos funkciją atliekančio juridinio asmens vadovaujamas pareigas einančiais asmenimis, dalyviais negali būti asmenys, kurie buvo pripažinti kaltais dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, ekonomikai ir verslo tvarkai, finansų sistemai, valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams, kol teistumas neišnykęs arba nepanaikintas. Tokio asmens pasirinkimo galimybė yra draudžiama įstatymo, kadangi nebūtų užtikrintas profesinių etikos principų laikymasis, teikiamų profesinių paslaugų kokybė, didėtų riziką patirti finansinius nuostolius dėl apgaulingos apskaitos tvarkymo ir nusikalstamos veikos vykdymo.

23. Apskaitos paslaugas teikiančią arba apskaitos funkciją atliekančią subjektą FAĮ įpareigoja nusistatyti apskaitos paslaugų teikimo organizavimo ir kontrolės tvarką ir jos laikytis, siekiant užtikrinti teikiamų apskaitos paslaugų kokybę. Subjekto vadovas pasirinkdamas apskaitos paslaugas teikiančią juridinį asmenį galėtų pasidomėti ar tokią tvarką asmuo turi ir jos laikosi, įvertinant gautinų apskaitos paslaugų kokybę.

VI SKYRIUS FIZINIO ASMENS PROFESINĖ KOMPETENCIJA

24. Rekomendacijose apskaitos specialisto **profesinė kompetencija** apibrėžiama, kaip asmens įgytos profesinės kvalifikacijos, profesinės patirties ir profesinių etikos principų laikymosi bendra visuma.

25. Apskaitos specialisto **profesinė kvalifikacija** Rekomendacijose suprantama, kaip:

25.1. asmens įgytas išsilavinimas apskaitos ir finansų srityje, patvirtintas formalaus išsilavinimo įrodymu (diplomu, pažymėjimu ar kitu išsilavinimą patvirtinančiu dokumentu);

25.2. asmens narystė auditorius ir (arba) apskaitos specialistus vienijančioje profesinėje organizacijoje. Toks asmuo vertinamas kaip aukštos profesinės kvalifikacijos apskaitos specialistas – apskaitos profesionalas (detalesnė informacija pateikiama Rekomendacijų VII skyriuje);

25.3. nuolatinis asmens kvalifikacijos kėlimas įvairiuose profesiniuose mokymuose, kursuose, seminaruose, kurių baigimą ar išklausymą patvirtina formalus įrodymo dokumentas (diplomas, sertifikatas, pažymėjimas ar kitas patvirtinantis dokumentas).

26. Lietuvos aukštosiose mokyklose pabaigus apskaitos ir finansų srities studijų programas įgyjamas bakalauro, magistro ir (arba) profesinio bakalauro kvalifikacinis laipsnis, kuris patvirtina apskaitos specialisto įgytą profesinę kvalifikaciją ir laikomas formalus išsilavinimo įrodymu.

27. Asmuo aukštąjį išsilavinimą apskaitos ir finansų srityje gali būti įgijęs kitų užsienio šalių aukštosiose mokyklose, kurių kvalifikacijos vertinimą ir pripažinimą Lietuvoje vykdo *Studijų kokybės vertinimo centras* (detalesnė informacija pateikiama interneto svetainėje adresu <https://www.skvc.lt/default/lt/>).

28. Apskaitos specialisto **profesinė patirtis** Rekomendacijose suprantama kaip:

28.1. įgyta asmens profesinė darbo patirtis (darbo stažas metais) faktiškai ir teisėtai dirbant ar užsiimant profesine veikla apskaitos srityje;

28.2. įgyta asmens profesinė patirtis tvarkant subjektų apskaitą pagal Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus⁸ ir (arba) tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus;

28.3. įgyta asmens profesinė patirtis konkrečiose apskaitos tvarkymo srityse (pavyzdžiui, darbo užmokesčio, ilgalaikio, investicinio, finansinio turto, įvairių mokestinių prievolių ar kitose apskaitos tvarkymo srityse);

28.4. įgyta asmens profesinė patirtis dirbant platesnių profesinių ir darbo įgūdžių ir žinių reikalaujančiose srityse (pavyzdžiui, finansinių ataskaitų rengimo, finansinių duomenų pateikimo subjekto veiklos vidaus valdymo analizei, vykdomos veiklos rizikai valdyti ir kontroliuoti, vidaus auditui ar panašiose didesnės kompetencijos reikalaujančiose darbo funkcijose);

28.5. asmens įgyta darbo patirtis ir įgūdžiai dirbant su konkrečia subjekto apskaitai tvarkyti ir (arba) ataskaitoms rengti naudojama finansinės apskaitos informacine sistema.

29. Kiekvienas apskaitos specialistas tvarkantis subjekto apskaitą turi laikytis pagrindinių **profesinės etikos principų**, t. y. sąžiningumo, objektyvumo, profesinės kompetencijos ir tinkamo atidumo, konfidencialumo ir profesionalaus elgesio principų. Apskaitą tvarkantis asmuo visuose profesiniuose ir verslo santykiuose turi būti doras ir sąžiningas, neleisti, kad šališkumas, interesų konfliktas ar pernelyg didelė kitų asmenų įtaka paveiktų asmens profesinius ar verslo sprendimus, siekti ir išlaikyti tokį profesinių žinių ir kompetencijos lygį, kuris užtikrintų, kad subjektui būtų teikiama aukštos kokybės profesinė paslauga, veikti kruopščiai ir laikytis atitinkamų galiojančių įstatymų ir kitų teisės aktų, pasirūpinti profesinių ir verslo santykių metu gautos informacijos neviešinimu, vengti bet kokio elgesio galinčio diskredituoti asmens profesiją.

30. Apskaitos specialistas turėtų siekti įgyvendinti mokymosi visą gyvenimą principą ir turėtų naudotis įvairiais žinių įgijimo ištekliais ir šaltiniais. Profesinės kompetencijos išlaikymas reikalauja nuolat žinoti ir suprasti svarbias technines, profesines ir verslo naujoves. Nuolatinis profesinis tobulėjimas ugdo ir įtvirtina apskaitos specialisto gebėjimus, leidžiančius jam kompetentingai veikti profesinėje aplinkoje. Subjekto vadovui svarbu apskaitą tvarkančiam asmeniui sudaryti sąlygas toliau kelti profesinę kvalifikaciją, tobulinti žinias ir įgūdžius.

31. Apskaitą tvarkantis asmuo turėtų būti kompetentingas ne tik apskaitos tvarkymo, finansinių ataskaitų parengimo, mokesčių srityse, bet ir informacinių technologijų, duomenų analizės

⁸ Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais yra laikomi Vyriausybės įgaliotos įstaigos patvirtinti verslo apskaitos standartai, kurie bus taikomi, kol Lietuvos Respublikos finansų ministras patvirtins atitinkamus Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

ir valdymo srityse. Subjekto vadovas turėtų įvertinti šią asmens kompetenciją, atsižvelgdamas į asmens profesinę patirtį, kitų subjektų, kurių apskaitą asmuo tvarkė anksčiau, rekomendacijas, finansinės apskaitos informacinių sistemų darbo patirtį ir įgūdžius ir kitus panašaus pobūdžio veiksmus. Jeigu apskaitos specialistas yra baigęs tam tikrus, konkrečius, specifinius informacinių technologijų mokymus, galėtų būti atsižvelgiama į pateiktus dokumentus (pažymėjimus, sertifikatus ir kt.), patvirtinančius išklaustytus mokymus, seminarus ir (ar) kursus.

32. Subjekto vadovui pasirenkant apskaitą tvarkančią asmenį, pabaigusį apskaitos specialisto rengimo kursus ir turintį tai patvirtinantį dokumentą, didesnę dėmesį reikėtų kreipti į šio asmens profesinę patirtį, kvalifikacijos kėlimą profesiniuose mokymuose, seminaruose, kitų subjektų rekomendacijas dėl šio asmens profesinių darbo įgūdžių ir kitus panašaus pobūdžio veiksmus. Asmuo baigęs juridinių asmenų organizuojamus apskaitos specialisto rengimo kursus galėtų, pavyzdžiui, būti priimamas į pagrindinio subjekto apskaitą tvarkančio asmens padėjėjo poziciją ar būti vienas iš apskaitos specialistų dirbančių subjekto apskaitos padalinyje, būti atsakingas už konkrečias, nesudėtingas analitinės apskaitos tvarkymo sritis, pavyzdžiui, pirminių apskaitos dokumentų tvarkymą ir registravimą, atsargų analitinės apskaitos, atskaitingų asmenų apskaitos tvarkymą ar pan.

VII SKYRIUS PROFESINĖS ORGANIZACIJOS

33. Profesinė organizacija Rekomendacijose suprantama, kaip auditorius ir (arba) apskaitos specialistus ir (arba) apskaitos paslaugas teikiančius juridinius asmenis vienijanti profesinė organizacija (toliau – profesinė organizacija).

34. Pagrindiniai svarbiausi **kompetentingų profesinių organizacijų pripažinimo požymiai**, kurie turi įtakos ir asmens, priklausančio šioms organizacijoms, profesinei kvalifikacijai ir kompetencijai yra:

34.1. apskaitos specialistas, norintis tapti profesinės organizacijos nariu, turi atitikti profesinės organizacijos keliamus profesinio išsilavinimo, įgytos profesinės patirties reikalavimus ir būti išlaikęs kvalifikacijos egzaminus stojant į šią organizaciją;

34.2. apskaitos paslaugas teikiantis juridinis asmuo, norintis tapti profesinės organizacijos nariu, turi atitikti profesinės organizacijos juridiniam asmeniui keliamus reikalavimus (pavyzdžiui, profesinės etikos principų laikymasis, profesinės organizacijos įstatų, statutų ar panašių profesinės organizacijos veiklą grindžiančių dokumentų laikymasis ir kiti organizacijos keliami specialūs reikalavimai);

34.3. profesinė organizacija gali priklausyti (būti narė) arba turėtų bendradarbiauti su tarptautinėmis profesinėmis organizacijomis, pavyzdžiui, Tarptautinė buhalterių federacija (*International Federation of Accountants, IFAC*), Europos buhalterių federacija (*Accountancy Europe, AE*) ir (ar) kitomis tarptautinėmis organizacijomis. Šis požymis pabrėžia aukštą profesinės organizacijos kompetenciją vykdant organizacijos veiklą ir siekiant užsibrėžtų tikslų;

34.4. profesinės organizacijos užtikrina, kad jos nariai laikytųsi profesinės etikos principų, nuolat keltų savo profesinę kompetenciją ir gilintų turimas profesines žinias, subjektams teiktų kokybiškas apskaitos paslaugas. Jos organizuoja įvairius profesinės kvalifikacijos kėlimo kursus, mokymus, seminarus, koordinuoja organizacijos narių veiklą bei atstovauja savo narių interesams.

35. Kompetentingos profesinės organizacijos turėtų atlikti savo narių etikos klausimų bei apskaitos paslaugų kokybės tikrinimus pagal nustatytas kokybės priežiūros, užtikrinimo ir drausminių

nuobaudų sistemas. Subjekto vadovas dėl asmens nekokybiškai teikiamų apskaitos paslaugų gali kreiptis į profesinę organizaciją, jeigu asmuo priklauso profesinei organizacijai.

PRIEDAS

SUBJEKTO APSKAITĄ TVARKANTIS ASMUO PAGAL KONKRETAUS SUBJEKTO TEISINĘ FORMĄ IR VEIKLOS POBŪDĮ TURĖTŲ IŠMANYTI IR TVARKYTI SUBJEKTO APSKAITĄ TAIP, KAD UŽTIKRINTŲ FINANSINIŲ ATASKAITŲ PARENGIMĄ PAGAL:

Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus	Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus ⁹ arba tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus	Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus
Finansų maklerio įmonės	Ribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, savo veikla siekiantys pelno, išskyrus FAĮ 11 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytus subjektus	Pensijų fondai, veikiantys pagal Pensijų kaupimo įstatymą ir Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą
Reguliuojamos rinkos operatorius	Investiciniai fondai	Kredito unijos
Centrinis vertybinių popierių depozitoriumas	Profesinių pensijų fondai, veikiantys pagal Lietuvos Respublikos profesinių pensijų kaupimo įstatymą	Viešojo sektoriaus subjektams nepriskiriami pelno nesiekiantys juridiniai asmenys (kol Lietuvos Respublikos finansų ministras nepatvirtins Lietuvos finansinės atskaitomybės standarto pelno nesiekiantiems juridiniams asmenims, tol taikomos Pelno nesiekiančių juridinių asmenų finansinės apskaitos ir atskaitomybės taisyklės)
Draudimo įmonės, perdraudimo įmonės	Neribotos civilinės atsakomybės juridiniai asmenys, kai savo nuožiūra nusprendžia parengti finansines atskaitas arba, kai Įmonių atskaitomybės įstatymas įpareigoja jas parengti	Religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai (arba pagal savo kanonuose, statutuose ar kituose veiklos dokumentuose nustatytą tvarką, jei ji neprieštarauja FAĮ nuostatų) (kol Lietuvos Respublikos finansų ministras nepatvirtins Lietuvos finansinės atskaitomybės standarto pelno nesiekiantiems juridiniams asmenims, tol taikomos Pelno nesiekiančių juridinių asmenų finansinės apskaitos ir atskaitomybės taisyklės)
Valdymo įmonės, veikiančios pagal Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą, Lietuvos Respublikos informuotiesiems investuotojams skirtų kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą, Lietuvos Respublikos alternatyviųjų kolektyvinio investavimo subjektų		

⁹ Lietuvos finansinės atskaitomybės standartais yra laikomi Vyriausybės įgaliotos įstaigos patvirtinti verslo apskaitos standartai, kurie bus taikomi, kol Lietuvos Respublikos finansų ministras patvirtins atitinkamus Lietuvos finansinės atskaitomybės standartus.

valdytojų įstatymą ir Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą;		
Kredito įstaigos, išskyrus kredito unijas		
Valstybės valdomos įmonės, kurios pagal Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymą priskiriamos viešojo intereso įmonėms		
Subjektai, kurių vertybiniais popieriais leista prekiauti reguliuojamoje rinkoje, privalantys parengti konsoliduotąsias finansines ataskaitas, apskaitą tvarko taip, kad užtikrintų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų parengimą pagal tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus		